

מוליאתא - הכשר בשר ממולא בצליה

מקור הדין

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף עד עמוד א

אמר רבה: האי מולייתא שריא. אמר ליה אביי: והא קא בלע דמא!
- אמר ליה: כבולעה כך פולטה.

נימא מסייע ליה: נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו. מאי טעמא?
לאו משום דאמרינן כבולעו כך פולטו? אמרי: שאני התם, כיון
דאיכא בית השחיטה דמחלהל - מידב דייבי.

נימא מסייע ליה: הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו - קורעו
לאחר בישולו, ומותר. מאי טעמא - לאו משום דאמרינן כבולעו כך
פולטו? - שאני לב דשיע.

(איני?) והא רבין סבא טפליה ההיא בר גוזלא לרב, ואמר ליה: אי
מעלי טפליה - הב לי ואיכול! - ההיא בסמידא, דמפריר. והא רבא
איקלע לבי ריש גלותא, וטפלו ליה בר אוזא. אמר: אי לא דחזיתיה
דזיג כזוזא חיורא - לא אכלי מיניה. ואי סלקא דעתך כבולעו כך
פולטו מאי איריא כי זיג? אפילו כי לא זיג נמי! - התם בחיורתא,
דשריר. והילכתא: דסמידא, בין אסמיק בין לא אסמיק - שריא.
דחיורתא, אי זיג כזוזא חיורא - שריא, אי לא - אסיר. דשאר קמחים,
אסמיק - אסור, לא אסמיק - שרי.

האי מולייתא, מאן דאסר - אפילו פומא לתחת. ומאן דשרי - אפילו
פומא לעיל. והילכתא: מולייתא שרי, אפילו פומא לעיל.

2. תוספות מסכת פסחים דף עד עמוד א

ויש ללמוד היתר במולייתא אפילו נמלח בשר החיצון ושהה כדי
מליחה והפנימי לא נמלח. מדמייתי ראייה מטפילת בר גוזלא דשרי
מטעם כבולעו כך פולטו. אף על פי שמעשים בכל יום שאוסרים
בשר שנפל בציר ומלח שנפלט ואין מותר אפילו בצלי ועדיפא מינה
היה אוסר ר"ת תרנגולת שנמלחה בקערה אף על פי שלא שהתה
שם שיעור צלייה ולא פלטה אפילו חצי דמה ואסרה לאוכלה צלי
משום דלא מפליג רבא גבי אין מולחין בשר אלא בכלי מנוקב בין
שהה הרבה לשהה מעט.

3. בית יוסף יורה דעה סימן עז

ומ"ש להתיר לצלי אפילו נמלח החיצון ולא נמלח הפנימי. כ"כ
התוספות בריש פרק כיצד צולין (ד"ה כבולעו) דלא כהגהות מיימוניות
(ד"ק מאכ"א פ"ו ה"ז) שכתבו בשם התוספות דהא דמולייתא שריא הני
מילי בששניהם מלוחים או שניהם אינם מלוחים אבל אם אותם
שבחוץ מלוחים והפנימי לא נמלח אסור הפנימי.

4. הגהות מיימוניות הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה טז

וכתב בס"ה שטעם זה אין שייך בעופות שנצלים שלמים שהם
חלולים ופורש הדם מלמעלה למטה בתוך החלל והוי כאילו פירש
מחתיכה לחתיכה ופעמים שאווז ותרנגולת נצלים יפה מצד אחר
ופלטה כל דם אותו צד ואין נצלין יפה מצד אחר ולא פלט כל דם
שלו וכמו כן לא פלט כל דם שבא לו מלמעלה לפי זה נכון למי
שירצה לצלות עוף שלם שימלח מבחוץ ומבפנים ושישהה כשיעור
מליחה ואח"כ ידיחנו ויצלה אותו ע"כ:

5. תורת החטאת כלל ט

ו. בהגהות מיימוני פרק ששי מהלכות מאכלות אסורות [הט"ז] כתב
דאוזים ותרנגולים החלולים צריכין מליחה אפילו לצלי... והוא
הדין אם מלאו בשר שלא נמלח וצלאן כך נמי שרי וכדפסקינן פרק
כיצד צולין [פסחים עד א] מולייתא שריא דמיירי בכהאי גוונא וכתב
הטור יורה דעה [סי' עז] והרא"ש [הולין פרק ז סי' יג] **דאפילו נמלח
החיצון** ולא הפנימי נמי שרי אף על גב שעכשיו החיצון אינו טרוד
לפלוט **דנימא אגב דפלט דם דידה** וכו' דכמו שבולע דם המילואים
כך פלטו וכן פסק התוספות פרק כיצד צולין [פסחים עד. ד"ה כבולעו]
והביאן המרדכי פרק כל הבשר [תרצב] וכן פסק בית יוסף בשלחן
ערוך שלו [סי' עז] אבל בהגהות מיימוני [שם] כתבו לאסור גם המרדכי
הזכיר סברא זו וכן פסק באיסור והיתר הארוך כלל ט' [ד"ן א] וכן
משמע מדברי מהר"י טרושין שאכתוב בסמוך.

ואם הפנימי נמלח ולא החיצון כתב באיסור והיתר הארוך [שם]
דשרי ונראה דטעמא משום דנורא משאיב שאיב מן החיצון ואין
הפנימי בולע ונראה דלפי מאי דקיימא לן דמילוי ביצים אסור וכמו
שיתבאר לקמן בסמוך הוא הדין אם נמלח הפנימי ולא החיצון.

מיהו אפשר לומר דטעמא דנורא **משאיב שאיב** לא מהני ולכן
במולייתא דבשר שרי דהא נוכל לומר גם כן **כבולעו כך פולטו** מה
שאיב כן במילוי ביצים. אמנם סברת מהר"י טרושין לא נראה הכי
לפי מה שיתבאר מדברינו לקמן.

וביורה דעה סימן ע"ז פסק דבדיעבד הכל מותר וכל זה לא מיירי
אלא אלא בדיעבד אבל לכתחלה אין לצלותו אלא אם כן נמלחו שניהם
מליחה גמורה כמו לקדירה דהיינו שכל אחד נמלח בפני עצמו ושהה
שיעור מליחה כך כתב באגור [אלף רא] וכן הוא במרדכי פרק כל
הבשר [שם]

6. סיכום הרמ"א בתורת חטאת

תועלת	תכונה
מועיל לשיניהם	טריד למפלט לא בלע
מועיל לחיצון ולא לפנימי	נורא משאיב שאיב
מועיל גם לפנימי	כבולעו כך פולטו
	'אבל לא נראה כן ממהר"י.'

7. שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן עז

עופות או גדיים שממלאים אותם בשר שלא נמלח, אם לצלי, מותר
אפילו פיהם למעלה, ואפילו אם נמלח החיצון, דכמו שבולע דם
המילואים כך פולטו.

הגה: וכו"ש אם נמלח הפנימי ולא החיצון, דשרי (ד"ע לדעת ארוך כלל ט'),

8. ש"ך יורה דעה סימן עז

ב (פמ"ג) וכו"ש אם נמלח הפנימי ולא החיצון כו'. דעת הר"ב דאפילו
נמלח הפנימי ושהה שיעור מליחה אינו בולע מן החיצון דנורא מישב
שייב מן החיצון והוציא כן בד"מ ובת"ח כל ט' דין ג' מהאו"ה
ובספרי הארכתי בזה והוכחתי בראיות ברורות דכל הפוסקים מודים
דהיכא דנמלח הפנימי ושהה כדי מליחה והחיצון תפל או לא שהה
שיעור מליחה דנאסר הפנימי משום דלגבי פנימי לא אמרינן כבכ"פ
כיון דלית ביה דם של עצמו לפלוט ובולע הפנימי ולא אמרי' בכה"ג
מישב שייב ליה

ראיות להסבר הש"ך

סיכום מחלוקות רמ"א וש"ך לפמ"ג

חיצון	פנימי	רמ"א	ש"ך ורש"ל
נמלח ושהה	תפל	מותר	מותר
תפל	נמלח ושהה	מותר כבולעו כך פולטו	נאסר הפנימי בצליה
תפל	תפל	מותר	מותר כיון שגם הוא טרוד בפליטה
נמלח ושהה	נמלח ושהה	מותר	מותר
במליחה	במליחה	מותר	מותר
במליחה	נמלח ושהה	נאסר הפנימי מיד ולא יוצא	נאסר הפנימי מיד ולא יוצא
נמלח ושהה	במליחה		אם החיצון כבר פלט כל צירו נאסר

הסבר חדש לסברת הרמ"א

ע"פ פרי חדש (ב)

11. רא"ש מסכת חולין פרק ח סימן לו

ונראה דבי דוגי אסור כיון שהדם מונח עליו ונבלע בו והשפוד אינו נאסר דנורא מישב שייב כל הדם ואין מניחו להבלע בשפוד.

12. רמ"א יו"ד סימן עז סעיף א

הגה: וכ"ש אם נמלח הפנימי ולא החיצון, דשרי (ד"ע לדעת ארוך כלל ט), דנורא משאב שאיב הדם מן החיצון ואינו נבלע בפנימי (ד"ע).

13. בית יוסף יורה דעה סימן עז

טעמא דיהיב הרא"ש להיתר השפוד הוי משום דנורא שאיב כל הדם ואין מניחו ליבלע בשפוד דמאחר שלימדנו שהאור מושך הדם אליו ואינו מניחו ליבלע בשפוד אף אנו נאמר דאין מניחו ליבלע בסכין דמה לי שפוד מה לי סכין טבע האור גורם כשמתחיל לחמם הבשר שהוא מושך הדם אליו בענין שאינו נבלע בשום דבר הסמוך לו.

14. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה יז

עופות שהניחו שלמים ומלא חללן בשר וביצים ובשלן אסורות שהרי דם יוצא לתוכן ואף על פי שמלחן יפה יפה, ואפילו היה הבשר שבתוכן שלוק או צלוי, ואם צלאן הרי אלו מותרות אף על פי שהבשר שבתוכן חי ואפילו פיהן למעלה.

15. פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן עז

וי"ל דהר"מ מייירי שחיצון נמלח ומ"ש הפר"ח דמ"מ נשאר בו דם להר"מ אה"נ ושאיני צליה דמעט דם שנשאר בפנימי דעל השטח העביר המליחה וקודם שתרגיש החיצון חום אש כבר נתקשה בתוכו ולא יצא כלל כמו חליטה הלכך אין ראייה מר"מ להתיר.

16. פרי חדש יורה דעה סימן עז

ואפשר דהמרדכי לא פליג אהך סברא, ומה שכתב [המרדכי שם] וז"ל אבל אם נמלח החיצון ולא שהה כדי מליחה והפנימי לא נמלח שמא הפנימי אסור כיון דלא טריד לפולט א"כ הוא בולע דם של חיצון ואינו פולט ע"כ, משמע דהכי פירושו דכשנמלח החיצון ולא שהה כדי מליחה שעדיין לא פלט כל דמו ולא הודח, והפנימי לא נמלח כדינו והוא תפל, הפנימי אסור משום דכיון דלא טריד לפולט

מפני שהוא תפל בולע דם של חיצון מקמי צליה, וסבירא ליה דדם הבא ממקום אחר אף שיש בו דם לא אמרינן דאידי דפליט דם דידיה פליט דם דאחרני, וכסברא קמייא שכתבתי בסימן ע' ס"ק כ"ג, ע"ש (כדברי הר"ן שם), והוא הדין נמי שאין האור שואבו, אבל מה שהמלח מוציא כל שכן האור אף שהוא מבפנים. באופן שאין דברי הש"ך מכוונין לדינא,

וכל שכן לדידן דקיימא לן כפסק המחבר לעיל בסימן ע' [סעיף ו] שהמלח מוציא כל דם אף הבא ממקום אחר, א"כ כל שכן לאור שהאור מוציא כל דם, ובכל הני גווני שכתבתי בשם הש"ך בכולהו נקטינן להקל:

17. כף החיים יו"ד סימן עז אות ד'

אמנם הפרי חדש אות ב כתב להשיג על דברי הש"ך והסכים לדברי מור"ם בהגה וכתב דבכל מה שכתב הש"ך בכולהו נקטינן להקל יעו"ש וכן כתב המנחת יעקב על התורת חטאת כלל ט' אות ח' בשם כמה פוסקים דלא כהש"ך וסיים דאין לנו אלא דברי הרב בהגה יעו"ש וכן נראה דעת הרב לחם הפנים אות א' שמסכים לדברי הרב פרי חדש. וכן נראה דעת החכמת אדם שם אות י"א. מקדש מעט אות ב'. זבחי צדק אות ב'.

צליית בשר בשיפוד עם בצלים

18. שו"ת מהרשד"ם חלק יורה דעה סימן מז

תשובה ראיתי דבריו טובי' ונכוחי' וצדדת הצדדין המראים אסור והמראי' הטר ורצית לדעת דעתי ואני אומר כי שומר נפשו ירחק ממאכל זה חלילה ולי פשיטא דלכתחלה אסור שהרי אמרו בגמ' אסור לצלות כבד עם בשר לפי שבולע הבשר מדם הכבד ויותר ערך יש לאסור הבשר עם הבצל מהכבד עם הבשר לפי שהבשר יש לו דם לפלוט כמו שיש לכבד והיה לנו לומר דאידי דטריד למפלט לא בלע ועכ"ו אנו אוסרים מטעם דאין כ"כ דם בבשר כמו בכבד ושמא אחר שיפלוט הבשר כל הדם שבו יחזור ויבלע מדם הכבד וכ"ש שיש לומר זה בבצל מה תאמר שאפי' שיבלע האש ישאב אותו אח"כ דנורא מישאב שאיב מ"מ טעם זה ישנו בבשר עם הכבד ואפי"ה אסור לכתחלה כ"ש בבצל וזה דבר ברור מאד לע"ד...

אבל הבצל שואב ואינו שואב האש ממנו רק שמתבשל שם ונשאר בו טע' הדם והשומן דהרי כתב הריב"ה וז"ל הצלי אין צריך מליחה לפי שהאור שואב הדם ואם ישאר בו שום דבר ממנו הוי דם איברי' שלא פירש הרי א"כ שלא התיר אלא מטעם שאפי' ישאר הוי דם שלא פירש אמנם בבצל שבלע הדם אפשר שאפי' שנאמר שהאש שואב איכא למיחש שנשאר שם קצת שלא יצא ואין טעם להתיר וראיה לדברי דאמרינן אין מניחים כלי תחת הבשר כו' וכתב הר"ן על זה איכא למידק יאסר השומן מפני שהוא בולע מן הד' וכ"ת דאין משקה בולע ממשקה יאסר השומן מפני פליט' הכלי י"ל דהאי דמא דבי דוגי מדינא לא מתסר לפי שאין נותנים בי דגי עד שנצלה כמאכל בן דרוסאי וכלהו דמו יע"ש נמצא דמן הדין הכלי אסור כל שהוא תחת הבשר שלא נמלח אם נתון שם קודם שצלה הבשר כמאכל ב"ד וכ"ש וק"ו הבצל ולא שייך למימר שהאו' שואב מכל וכל כדפרישי'

19. פרי חדש יורה דעה סימן עז

ובעיקר הדין יש להתיר אף לכתחילה דומיא דמולייתא דשרינן מטעם כבולעו כך פולטו, וא"כ הכי נמי י"ל בבצל שאינו בולע כלום משום דדמא מישרק שריק, ועוד דנורא מושך הדם אליו ואינו מניחו

לבלוע בשום דבר הסמוך לו, ואפילו תימא שע"י שמגביהין השפוד ניגר ומסתרך איזה דם בבצל מכל מקום כבולעו כך פולטו, ומה שאנו רואים טעם השומן בבצל אין לו ענין כלל עם הדם, לפי שהדם משום דמשרק שריק הוא דאמרינן ביה כבולעו כך פולטו מה שאין כן השומן שנסרך ונדבק יפה ולא אמרינן ביה כבולעו כך פולטו וכדלקמן בסימן צ' ס"ק י"ח ומשום הכי נרגש טעם השומן בבצל, ולדעת ההג"ה יש ליהרר לכתחילה מחמת חומרא בעלמא וכדכתיבנא, אבל במקום שנהגו היתר בדבר אין למחות בהם כלל והכי נהוג ואין פוצה פה:

20. ערוך השולחן יורה דעה סימן עז סעיף יז

מעשה שצלו בשפוד אחד בשר שלא נמלח עם בצלים ואסר אחד מהגדולים את הבצלים ויש שהתירו בדיעבד כדין בשר שלא נמלח עם בשר שנמלח שנתבאר מקודם דדם מישרק שריק ועוד דכבולעו כך פולטו ועוד דהאש מושך הדם אליו ואינו מניחו לבלוע דבר הסמוך לו ואפילו אם נאמר דע"י הגבהת השפוד הדם ניגר ומסתרך בבצלים מ"מ כבולעו כך פולטו [פר"ח סק"ה] ולענ"ד נראה כדברי האוסר דאולי חריפות הבצלים מבליעים הדם כמו האש ומצד חריפותם אינם מפליטים ויראה לי העיקר לדינא ליתן לעכו"ם לטעום אם יש בהבצלים טעם דם ובלא זה אין להתיר [האוסר הוא הרשד"ם] דאולי דינו כטפילה של קמח שיתבאר בסי' ע"ח: